

ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

8 – 9 кл.

Програма

**для загальноосвітніх навчальних закладів
України**

*Рекомендовано Міністерством освіти України
(лист № 1/11 — 2732 від 18.10.2000 р.)*

Автори:

Людмила Масол (керівник авторської групи), канд. пед. наук,
Світлана Коновець, канд. пед. наук,
Оксана Комаровська, канд. пед. наук,
Марія Дремлюга, мистецтвознавець

ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА КУРСУ

8 клас Художня культура України. Історія		9 клас Художня культура України. Сучасність	
Назва розділу	Кількість годин	Назва розділу	Кількість годин
<i>I півріччя</i>		<i>I півріччя</i>	
Вступ	2	Вступ	1
Образотворче мистецтво	14	Музична культура	10
		Театральна культура	5
<i>II півріччя</i>		<i>II півріччя</i>	
Музична культура	12	Образотворче мистецтво	8
Театральна культура	5	Кіномистецтво	8
Підсумкове узагальнення	1	Підсумкове узагальнення	2
Разом	34	Разом	34

ОСНОВНІ ОСВІТНІ РЕЗУЛЬТАТИ

НАВЧАЛЬНІ: засвоєння конкретних фактів, понять, зв'язків, розуміння особливостей і тенденцій розвитку української художньої культури, її ролі у світовому контексті.

РОЗВИВАЮЧІ: розвиток духовно-творчого потенціалу, художніх здібностей, умінь аналізувати, інтерпретувати й оцінювати твори українського мистецтва різних видів, жанрів і стилів, аргументувати свої судження.

ВИХОВНІ: формування художньо-ціннісних орієнтацій, виховання морально-естетичних якостей, художньо-естетичних ідеалів, патріотичних почуттів, інтересів і потреб у самостійному опануванні української художньої культури.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

8 клас

ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА УКРАЇНИ. ІСТОРІЯ

Вступ. Цілісність української художньої культури (2 год)

Розділ I. Образотворче мистецтво (14 год)

Тема 1. Стародавнє мистецтво на теренах України

1.1. Мистецтво найдавніших часів

1.2. Художньо-культурні пам'ятки періоду Київської Русі

Тема 2. Образотворче мистецтво XIV - XVI ст.

2.1. Розвиток архітектури, живопису, іконопису

2.2. Розвиток мистецтва книжкової графіки

Тема 3. Образотворче мистецтво XVII - XVIII ст.

3.1. Дерев'яна та кам'яна архітектура

3.2. Розвиток мистецтва гравюри

3.3. Живопис

Тема 4. Образотворче мистецтво XIX ст.

4.1. Творчість Тараса Шевченка

4.2. Живопис

4.3. Графіка

4.4. Скульптура

4.5. Архітектура

4.6. Декоративно-вжиткове мистецтво та народні художні промисли

Розділ II. Музична культура (12 год)

Тема 1. Музична культура стародавньої доби

Тема 2. Народна творчість

2.1. Обрядовий та побутовий фольклор

2.2. Епічні пісні. Народні інструменти

Тема 3. Музична культура XVII - XVIII ст.

3.1. Розвиток церковного співу. "Грамматика музикальна" М.Дилецького

3.2. Хоровий концерт та його творці (М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський)

3.3. Вокальні жанри. Музична спадщина Г.Сковороди

Тема 4. Музична культура XIX - поч. XX ст.

4.1. Загальна характеристика музичної культури XIX - XX ст.

4.2. Спадщина М.Вербицького. Творчість західноукраїнських композиторів

4.3. М.Лисенко – основоположник національної композиторської школи в Україні

4.4. Творча діяльність послідовників М. Лисенка (К. Стеценко, Я .Степовий, М. Леонтович)

Розділ III. Театральна культура (5 год)

Тема 1. Фольклорні джерела українського театру

Тема 2. Шкільний театр. Вертеп

Тема 3. Зародження професійного театального мистецтва

Тема 4. Театр корифеїв

Підсумкове узагальнення (1 год)

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН (другий варіант)

8 клас

ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА УКРАЇНИ. ІСТОРІЯ

Вступ (1 год)

Тема 1. Художня культура стародавньої епохи (7 год)

1.1. Стародавнє мистецтво на теренах України

Образотворче мистецтво XIV - XVI ст. (4 год)

1.2. Музична культура стародавньої доби

Народна музична творчість (2 год)

1.3. Фольклорні джерела українського театру (1 год)

Тема 2. Художня культура XVII - XVIII ст. (7 год)

2.1. Образотворче мистецтво XVII - XVIII ст. (2 год)

2.2. Музична культура XVII - XVIII ст. (4 год)

2.3. Шкільний театр. Вертеп (1 год)

Тема 3. Художня культура XIX - початку XX ст. (15 год)

3.1. Образотворче мистецтво XIX ст. (7 год)

3.2. Музична культура XIX - початку XX ст. (5 год)

3.3. Зародження професійного театального мистецтва. Театр корифеїв (3 год)

Підсумкове узагальнення (2 год)

РОЗДІЛ IV. КІНОМИСТЕЦТВО (8 год)

ТЕМА 1. Світове значення творчості О.Довженка (1 год)

О.Довженко (1894 – 1956) — видатний український режисер, письменник, сценарист.

Вплив загальнокультурних міфологем та фольклорних елементів на образну структуру фільмів “Звенигора”, “Арсенал”.

Кінопоема “**Земля**” (1930) — вершина творчості О.Довженка, велика віха в історії українського і світового кіномистецтва, одна з 12-ти кращих картин усіх часів і народів за одностайним рішенням 117 найавторитетніших діячів кіно.

Героїчна епопея про громадянську війну “Щорс” – сталінське замовлення на створення “українського Чапаєва”.

Кінодокументалістика воєнних часів.

Нездійснені задуми (фільми, поставлені Ю.Солнцевою після смерті О.Довженка за його сценаріями).

- Перегляд та аналіз уривків із фільмів “Земля” та ін.

ТЕМА 2. Поетична хвиля українського кіно (4 год)

2.1. “Тіні забутих предків” (2 год)

“**Тіні забутих предків**” режисера **С.Параджанова** (1965) — мистецький маніфест українського “поетичного кіно”.

Народна музика — важлива грань поезики фільму, вияв духовності народу. Колір як поетична алегорія і важливий драматургічний засіб у найскладніших сценах фільму.

Образ Івана Палійчука (І. Миколайчук) — втілення ідеї гармонійної єдності природи і людини, протесту проти прагматизму, утвердження духовного начала людини.

Міжнародний тріумф картини “Тіні забутих предків” (призи на міжнародних фестивалях в Римі, Салоніках, Мар-дель-Платі, приз Британської кіноакадемії) і забуття на батьківщині.

- Перегляд та аналіз фільму “Тіні забутих предків” (скорочений варіант).

2.2. Загальна характеристика “поетичного кіно” (1 год)

“Поетичне кіно” 60-х рр. — “золотий вік” українського кінематографа: “**Криниця для спраглих**”, “**Білий птах з чорною ознакою**” (Ю.Ілленко); “**Камінний хрест**” (Л.Осика), “**Комісари**” (М.Машенко) та ін.

Характерні особливості “поетичного кіно”: заглиблення в душевний стан людини, звернення до жанру притчі, широке використання символів, метафор, алегорій, нерозривний зв’язок життєвої достовірності народного побуту з поетичною умовністю, стилістична вишуканість зображення. Утвердження

піднесеності і непоборності духу — ідейно-тематична основа картин “поетичної хвилі”.

Драматична доля фільмів “поетичного кіно”.

- Перегляд та аналіз уривків з фільмів “Білий птах з чорною ознакою”, “Камінний хрест”.

2.3. Творчий портрет І. Миколайчука (1 год)

І.Миколайчук (1941 – 1987) — відомий український актор, сценарист, режисер, символ “поетичної хвилі” українського кіно. 60-ті – початок 70-х рр. — зоряний час у творчості Миколайчука-актора (“Сон”, “Тіні забутих предків”, “Білий птах з чорною ознакою” та ін.).

Сценарії та режисерські роботи. “**Вавилон ХХ**” (за романом В.Земляка “Лебедина зграя”) – філософський погляд на життя як на рівновагу добра і зла; перегук з фільмами О. Довженка, фольклорні джерела. Принципова новизна картини – поява іронії в поетичній стихії.

Фільм “**Пропала грамота**” – творча співпраця режисера Б. Івченка й актора І. Миколайчука.

Посмертне присудження І. Миколайчукові Державної премії УРСР ім.Т. Шевченка (1988).

- Перегляд та аналіз фільму “Пропала грамота”.

ТЕМА 3. Воєнна тематика в українському кіно (1 год)

Кінодокументалістика в роки Великої Вітчизняної війни — важливий етап в осягненні теми: показ неприкрашеної фронтової дійсності, трагізму.

Художній кінематограф воєнних і повоєнних років: драматична напруга, жорстокість оповіді, суворий реалізм екрану. Міжнародне визнання фільмів М.Донського: “Райдуга” (премія “Оскар”), “Нескорені” (Золота медаль на Венеціанському міжнародному кінофестивалі).

60 – 70-ті рр. — розширення тематичного, ідейно-естетичного і жанрово-стильового діапазону фільмів про війну. Відтворення війни у масштабах і формах узагальнення — епопея Т. Левчука “Дума про Ковпака”. Розробка традицій так званого “малого епосу” — фільми “В бій ідуть тільки “старики” і “Ати-бати, йшли солдати...” (режисер Л. Биков): осягнення природи героїчного подвигу народу через індивідуальну людську долю, дослідження психології людини на війні, увага до буденної героїки.

“**В бій ідуть тільки “старики”**”. Інтонаційна різноманітність кінооповіді: зіставлення комедійних епізодів і героїчних сцен, ліричного і трагічного, що складає особливість режисерської інтерпретації драматургічного матеріалу. Жанрова своєрідність та особливість музичної драматургії картини Л. Бикова.

- Перегляд та аналіз фільму “В бій ідуть тільки “старики”.

РОЗДІЛ VIII (16 год)

ТЕМА 1. Простір культури і зустрічі в ньому (6 год)

Мистецтво — гуманістичний посередник між культурами Сходу і Заходу. Смісл будь-якої культури — її “провідність” щодо інших культур, здатність їх взаємодоповнюватися. Література:

Йоганн Гете і поезія Сходу. Використання прийомів давньо-індійської драматургії в пролозі та фінальному хорі другої частини “Фауста”.

“Східний” шлях Германа Гессе.

Омар Хайям і Ед.Фіцджеральд.

Орієнталізм в європейському образотворчому мистецтві.

Творчість В. ван Гога. Орієнталістський дух творів (життєподібність, моментальність, нестатичність; розміщення мазків та їх ритму, їхня тотожність характеру штрихів чанських майстрів XIII ст., вільна імпровізація, часте використання чорного та білого як гостродисонансних кольорів.

Анрі Матісс. Наслідування норм чанських майстрів монохромного живопису. Виразна роль білого фону. Використання китайської туші, умовність та орнаментальність малюнка.

Осмилення кіномистецтвом Сходу європейських традицій:

Фільм А. Куросави “Ідіот” — приклад переосмилення на Сході чужої художньої системи у площині загальнолюдських вартостей.

ТЕМА 2. Українсько-російські зв’язки (4 год)

Філософія (Г.Сковорода, П.Юркевич).

Література (М.Гоголь).

Музика (П.Чайковський, Д.Бортнянський і М.Березовський).

Театр (М.Щепкін).

Образотворче мистецтво (М.Врубель, А.Куїнджі, І.Рєпін та ін.).

Кіномистецтво (О.Довженко).

ТЕМА 3. Українці у світовій культурі (4 год)

Олександр Архипенко — видатний український та американський скульптор, живописець і графік, основоположник кубізму в скульптурі.

Северин Борачок — німецький постімпресіоніст.

Давид Бурлюк — український, російський та американський художник-футурист.

Інна Бурська — відома американська оперна співачка.

Соломія Крушельницька — видатна співачка (бельканто), співала на провідних сценах світу.

Софія Левицька — український живописець і графік, французький пост-імпресіоніст, перекладач з української на французьку.

Петро Лещенко — російський і український співак, виконавець циганських та українських народних пісень, жив та виступав за кордоном.

Сергій Лифар — видатний французький танцівник і хореограф, історик і теоретик балету.

Федір Акименко — французький імпресіоніст у музиці.

Володимир Ярошенко — українсько-японський поет-символіст.

Володимир Горовиць — видатний американський піаніст.

Підсумкове заняття (2 год)

Навчальне видання

Художня культура
Програми для загальноосвітніх навчальних
закладів України

Відповідальна за випуск *Демчишин М. С.*

Головний редактор *Будний Б. Є.*

Технічний редактор *Козуб І. О.*

Редактор *Чорненька І. М.*

Комп'ютерний набір і верстка *Демків І. О.*

Обкладинка *Басалиги В. А.*

Підписано до друку 20.12.2000. Формат 60×84/16. Папір газетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 2,79. Умовн. фарбо-відб. 2,79.

Видавництво "Навчальна книга – Богдан"
Свідоцтво №24637417 від 13.11.97
46008, м. Тернопіль, вул. Танцюрова, 14. А/с 534.
тел./факс (0352) 43-00-46; 25-18-09; 25-37-53
E-mail: publishing@budny.te.ua
www.bohdan-books.com